

Projekt DC07P02OOUK002
Národní autority v prostředí muzeí a galerií - interoperabilita s NK ČR

**Setkání širší pracovní skupiny
Litomyšl 27. - 28.1.2009**

Evropské školicí centrum (<http://www.esclitomyisl.cz/>), zámecký pivovar, knihovna

Stručný zápis

Tento text byl odvozen z podrobného zápisu určeného jen účastníkům setkání. Obsahuje alespoň v hrubých obrysech všechna diskutovaná témata a přijaté závěry.

Účastníci

Mgr. Marie Balíková (věcné autority, NK ČR Praha),
PhDr. Zdeněk Bartl (jmenné autority, NK ČR Praha),
Mgr. Jan Cempírek (mineralogie, MZM Brno),
Mgr. David Cigánek (CITeM),
Dr. Jiří Hůla (ArtArchiv),
Ing. Pavla Jankovičová (CITeM),
Mgr. Pavlína Kalábková (archeologie, UP Olomouc),
Mgr. René Klimeš (RM Litomyšl),
Ing. Miroslav Kunt (NA ČR),
Mgr. Zdeněk Lenhart (CITeM),
Ing. Jaroslav Pipota (technické sbírky, TM Brno),
RNDr. Jarmila Podolníková (CITeM),
Barbora Ševčíková (Cosmotron),
Barbora Špičáková (ArtArchiv),
Mgr. Jana Šubová (Cosmotron),
Alena Uxová (výtvarné umění, OGV Jihlava).

Omluvili se:

Ing. Naděžda Andrejčíková (Cosmotron),
Mgr. Daniel Bechný (etnografie, ZČM Plzeň),
Dr. Rumjana Dačevová (Památník národního písemnictví Praha),
PhDr. Dagmar Jelínková (výtvarné umění, NG Praha),
RNDr. Marie Kocinová (CITeM),
Vladka Mazačová (výtvarné umění, ČMVU Praha).

Program

Předehrou k setkání v Litomyšli bylo 26.1.2009 přípravné setkání v Brně (Andrejčíková, Balíková, Bartl, Lenhart, Podolníková, Šubová), zaměřené poněkud více na technické otázky spolupráce s Cosmotronem. Setkání v Litomyšli začalo 27.1. v 10 hod a skončilo 28.1. v 15 hod, z toho přibližně 11 hod čistého času zabrala diskuze kompletní pracovní skupiny a další 3 hod užší skupinky podílející se na zkušební editaci personálních záznamů. Na některé plánované body programu nezbyl čas, ale většina nejdůležitějších otázek byla probána a završena nějakým závěrem. Zajímavým zpestřením bylo krátké nahlédnutí do moderně vybavených depozitářů RML ve starobylých zdech bývalého zámeckého pivovaru.

Záznam diskuze

Kapitoly a odstavce tohoto zápisu nejsou řazeny striktně chronologicky, ale spíše tematicky.

Zpráva o pokrocích projektu za rok 2008

Proběhlo několik schůzek řešitelského týmu, většina komunikace však šla přes e-mail. Cosmotron zřídil databázi muzejních autorit (MA) na svém serveru, přizpůsobil klienta ARL pro její editaci.

Shromáždili jsme vzorky dat pro personální autority ze čtyř institucí (ČMVU, OGV, RML, PNP).
Data z prvních tří byla dávkově importována do databáze a následně upravena, odstraněny duplicity.
Od ArtArchivu jsme zakoupili data spolků jako základ pro korporativní autority.
Z Metodiky pro knihovnické personální autority jsme odvodili Metodiku muzejní.
Akceptovali jsme značení polí stejnými kódy jako v knihovnách (Marc21).
Průběžně byly zpřesňovány požadavky na obsah polí, funkci editačního SW.
Proběhlo jednodenní školení pro editaci personálních záznamů.
Rozběhly se první pokusy o editaci personálních záznamů.
Navrhli jsme strukturu záznamu pro korporativní a geografické autority.
Podepsali jsme smlouvu o další práci na projektu s firmou Cosmotron.
MA se i nadále jeví jako otevřené pro účast archivů.
Propagovali jsme projekt na několika odborných seminářích a konferencích, včetně výroční konference CIDOC v Aténách.

Obecná diskuze o pojetí muzejních autorit

Znovu je zde spor mezi pojetím minimalistickým (seznam jmen) a maximalistickým (multimediální encyklopedie). Předmětem projektu je úzké pojetí autorit. Aby to však něco muzejníkům přineslo (aby to akceptovali), musíme něco přidat, alespoň to, co jim ušetří opakované dohledávání. Takto bylo rozhodnuto již v Brně 27. 6. 2007. Tj. výsledkem bude "něco mezi", jde jen o to, nalézt správnou míru, pokud možno shodnou v celé šíři záběru.

Závěr - požadované funkce muzejních autorit

1. rozlišovací funkce (co je a co není totéž) – Ano
2. propojovací funkce – Ano (uvnitř záznamu pomocí událostí, ve vnějším světě pomocí záhlaví)
3. narativní funkce – Ano, ale jen do jisté míry:
  - a) Co není nikde jinde, to dát přímo do záznamu
  - b) Co je dosažitelné, to uvést jen linkem.
  - c) Co je v oficiálních katalogích, to vůbec neuvádět (propojí se dodatečně právě pomocí autorit).

Personální autority - otevřené otázky, problémy při editaci, forma zápisu

Metodika vs. školení

Knihovníci odlišují pravidla (AACR2), která jsou přesná a úplná, od metodiky, která objasňuje běžné situace. Kladou důraz na obsáhlé školení s důkladnou praktickou částí. Muzejníci (Lenhart) dosud jdou cestou jediného metodického textu obsahujícího jak přesný popis všeho, tak srozumitelnou kuchařku pro začínající. Bylo rozhodnuto pořádat více školení, nejbližší pro průkopnickou skupinku 3. - 4. 3. 2009 v Brně zaměřené na Marc21 a katalogizační pravidla a muzejní nadstavbu.

Id záznamu

Fyzicky jsou knihovnické autority (NA) a muzejní autority (MA) dvě zcela oddělené databáze.
Každá má v poli 003 svou identifikaci a v poli 001 svoje Id záznamu. Celosvětově je Id jedinečné pouze ve spojení polí 001+003.
Platí, že každý záznam v MA (kromě dosud neschválených návrhů) musí mít odpovídající záznam v NA.
(Později bylo navrženo odlišné pravidlo pro geografické autority a možná i pro další.)
Vazba mezi záznamy NA a MA je zajištěna tím, že v každém záznamu je uloženo i Id odpovídajícího záznamu v druhé databázi.

Záznam oprav

Otázka: Mají se indikace oprav provedených do muzejních polí přenášet do NA?
Rozhodnuto, že ne. Pro záznam oprav do „knihovnických“ polí bude i nadále sloužit pole 906, záznam oprav v „muzejnických“ polích bude řešen speciálním polem.
Byla přijata pravidla pro označování rozpracovaných záznamů, pro odlišování různých fází oprav a kontroly v MA a NA.

Přenos změn z MA do NA

Platí, že muzejníci při editaci knihovnických polí musí přesně dodržovat knihovnickou metodiku (muzejní metodika v těchto bodech je identická). Problémy mohou být s tím:

- a) co knihovníci nepoužívají, a tedy vlastně neznají a bude jim to proti srsti,

b) do čeho muzea vnesou další hodnoty.

Promítnou se všechny změny udělané muzejníkem v MA v "knihovnických" polích do knihovnického záznamu v NA? Bylo rozhodnuto, že ne všechna, a byla přijata pravidla k odlišení toho, co má systém MA posílat do NA a co ne. A jak si má počínat při opětné harmonizaci se záznamy z NA.

Může knihovník vidět/editovat muzejní pole?

Vidět ano, editovat ne (na chyby může poukázat mailem, případně se může stát "externím muzejníkem"). Fyzicky to budou dvě oddělené databáze, každý si může místo knihovnických autorit zapnout muzejnické. Z jeho pohledu si jen zobrazí muzejní pole navíc.

Forma citace

Knihovnická metodika i praxe používá neformální stručnou formu citace zdrojů.

Muzejníci tíhnou k přesné "vědecké" citaci, chtějí ji mít k dispozici pro další publikování.

Pole 670 je knihovnické, měli bychom v něm ctít knihovnickou metodiku.

Po složité diskuzi bylo přijato, že pole 670 zůstane pro několik málo nejdůležitějších zdrojů pro „knihovnická“ pole. Pro úplné citace všech zdrojů bude určeno samostatné pole (označené C13) s odkazem na samostatný „pseudokatalog“ zdrojů. Aby se totéž nepsalo dvakrát, lze údaje do 670 generovat na povel automaticky.

Citace vs. bibliografie

Stručná citace nejdůležitějších zdrojů - 670.

Citace všech použitých zdrojů - muzejní pole C13 s linky na pseudokatalog zdrojů.

Úplná bibliografie - zneužit C13 a pseudokatalog, nebo sepsat do html a připojit přes 856, nebo neuvádět vůbec - bibliografii podá budoucí portál, propojí vše ze všech dostupných katalogů právě s využitím autoritních záhlaví.

Linky na jiné autoritní záznamy

Požadavek: Jakékoliv v popisu použité jméno (jiné osoby, korporace, místa, díla) by mělo být provázáno na jeho autoritní záznam. Proto při plnění jednoho autoritního záznamu zřízovat hned autoritní záznamy pro každé další jméno v jeho životopise, je-li dostatek informací k identifikaci.

Pokud možno zachycovat i kvalitu, strukturu, směr vztahů, vazby hierarchické, časové, rodinné a asociativní.

Role ve vztazích

Ve vztazích vázaných na události rozlišovat role. Všeobecný souhlas s co nejmenším počtem co nejjobecnějších rolí, jinak by byly problémy. Například při události studium rozlišovat jen učitel a spolužák, při zaměstnání jen nadřízený, podřízený, kolega.

Dílo

Je třeba muzejníkům vyjasnit vztah mezi Unifikovaným názvem a záznamem Autor-název. A důvody společného zobrazování záznamů osob se záznamy autor-název.

Výklad byl uzavřen tím, že pro vazby osoby s jejím dílem padá v úvahu jedině záznam Autor-název. Pro snadnější orientaci mezi různými typy záznamů budou k dispozici příslušné filtry.

Zobrazovací formáty

Byl předveden první zobrazovací formát pro personální autority, vytvořil Cosmotron podle návrhu CITeM.

Další varianty je třeba zadat. Pro kontrolní účely je třeba zobrazovat i pomocná technická pole, pro přehled stačí jen několik nezákladnějších polí.

Editační webové rozhraní

Hlavní úkol pro nastávající období.

Je třeba definovat základní funkce, specifikovat přípustné typy polí a jejich chování, seskupit pole do logických skupin, stanovit typ a konkrétní podobu formulářů.

Požadavky: Přívětivost, srozumitelnost, pohodlnost. Převzít stylové prvky osvědčené z Demusu. Umožnit přepínání na zobrazovací formát. Umožnit pro extrémní případy i editaci ve formátu Marc - bude pokryto dosavadním klientem.

Prezentace systému abArt (Hůla)

www.artarchiv.cz/abart, Archiv výtvarného umění www.artarchiv.cz. Databáze výtvarníků, výstav, katalogů a dalších publikací, spolků a institucí. Největší předností jsou vzájemné vazby. Plněno a doplňováno příležitostně podle požadavků. Příkladně v základní myšlence, grafickém podání, rychlosti odezvy.

Byla diskutována možná rizika proprietárního datového formátu při potřebě migrace do jiného prostředí v budoucnu, možnosti hledat v databázi strojově zvenku (webová služba apod.).

Struktura korporativních autorit

Muzea potřebují autoritní záznamy pro akce (výstavy, výzkumy) odlišené od korporací (muzeí).

Na personální záznamy navazujeme záznamy korporativní (a geografické), proto je potřebujeme také vytvářet a potřebujeme tedy pro ně mít jasně definovanou strukturu co nejdříve. Provizorně stačí zakládat záznamy v základní podobě, shodně s dosavadní knihovnickou praxí, výhledově bychom měli rozvinout všechny druhy autorit na obdobnou úroveň.

Pro nedostatek času byly zatím byly jen shrnuty a potvrzeny požadavky na záznamy korporací:

- místo působení, sídlo
- obsah činnosti
- období činnosti
- organizační struktura ve vazbě na čas
- vazby na jiné korporace
- členové korporace
- popis (historie)
- výstavy a další uspořádané akce
- návaznost na sbírku
- národnost (opakovatelně)
- organizační a právní forma (diskutabilní, význam závisí na době)

Struktura geografických autorit

Doposud v knihovnickém prostředí používaná jednoduchá a stručná podoba geografických autorit je v současné době přehodnocena směrem k naplnění standardů platných pro oblast muzejní (CCO) i archivní (ISAAR). Tento pohyb probíhá paralelně na národní i celosvětové úrovni (pravidla RDA mají nahradit AACR2). Zejména jde o používání polí pro zeměpisné souřadnice, dataci, zařazení do souvislostí, linky na mapové servery.

Navzdory této shodě bude však zřejmě potřeba mít muzejní autority v samostatné databázi a připustit i vztahy n:1, neboť tentýž název je v různých vědních oborech chápán často rozdílně.

Byly diskutovány otázky rozlišení mezi autoritami věcnými (Nosticův palác), geografickými (Maltéžské náměstí) a korporativními (je stát korporace nebo geografické místo?), otázky odlišení geografických názvů (obecně platné jméno) od označení lokalit (účelové označení/pojmenování), otázky pomístních názvů, atd.

Bylo jasně stanoveno, že pro muzea nestačí vymezení míst jen jedním bodem či čtyřmi limitními souřadnicemi, ale i polygonem. Alternativní vymezení větších nejednoznačných oblastí např. výčtem obcí. Zachovat způsob specifikace údajem v závorce, osvědčený v knihovnách např. Vsetín vs. Vsetín (oblast) vs. Vsetín (okres).

Jaké údaje potřebují muzejníci:

- zeměpisná poloha,
- souřadnice polygonu,
- odkaz na nadřazenou širší oblast včetně datace vztahu
- datování platnosti s odkazy na předchůdce a následníka
- nadmořská výška

Jaké typy míst zařadíme:

- Obce Ano
- Ulice/náměstí Ano
- Pomístní názvy ?? (nutno dořešit)
- Popisná čísla Ne

Zkratky muzeí (obdoba sigla)

Jde o zkratky pro použití v 040\$a, \$d, označující instituci odpovědnou za záznam.

Existující číselníky (IČO, CES, AMG adresář, Demus adresář, Národní autority NKP - korporace) jsou z různých důvodů nepříliš vhodné. Reálně se zdá kódování CES rozšířené z dosavadních tří písmen na čtyři nebo pět, aby bylo možno ve velkých institucích typu NM a NG odlišit od sebe jejich velké a relativně samostatné

pobočky. Při použití autoritních záznamů se vhodnější než Id jeví zkratka obdobná kódu sigla, první písmeno vyhradit k odlišení muzeí od archivů a jiných.

Neprobrané okruhy

Právní otázky - ochrana osobních údajů, autorská práva k záznamům (projednáno 26.1.v Brně)

Harmonogram spolupráce CITEM - Cosmotron (projednáno 26.1.v Brně)

Věcné autority - oborové rady

Závěr

Hlavní nejbližší úkoly:

1. Shromáždit příklady geografických názvů z různých muzejních oborů
2. Uspořádat pro pilotní pracoviště školení pravidel katalogizace a Marc21
3. Intenzivně pracovat na návrhu editačního rozhraní
4. Doplnit a zkontrolovat požadavky na korporativní autority, akce
5. Doplnit a zkontrolovat požadavky na geografické autority
6. Navrhnout zkratky muzeí, prověřit možnost použít Id z NA.
7. Navrhnout podobu pseudokatalogu zdrojů.
8. Navrhnout organizační zásady provozu MA (supervizor, práva k editaci, postupy)

Všem zúčastněným patří velké poděkování za velmi vstřícný přístup.

Na základě poznámek a připomínek několika dalších zúčastněných zápis sestavil Z. Lenhart.